

MUDRE IZREKE

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31							

POGLAVLJE 1

Mudre izreke Salomona, sina Davidova, kralja izraelskog:

- ² da se spozna mudrost i pouka, da se shvate razumne riječi;
- ³ da se primi umna pouka, pravda i pravica i nepristranost;
- ⁴ da se dade pamet neiskusnima, mladiću znanje i umijeće;
- ⁵ kad mudar čuje, da umnoži znanje, a razuman steče mudrije misli;
- ⁶ da razumije izreke i prispodobе, riječi mudraca i njihove zagonetke.
- ⁷ Strah je Gospodnji početak spoznaje, ali ljudi preziru mudrost i pouku.
- ⁸ Poslušaj, sine moj, pouku oca svoga i ne odbacuj naputka svoje majke!
- ⁹ Jer će ti biti ljupki vijenac na glavi i ogrlica oko tvoga vrata.
- ¹⁰ Sine moj, ako te grešnici mame, ne pristaj;
- ¹¹ ako bi rekli: "Hodi s nama, da vrebamo krv, čekamo u zasjedi nevina ni za što;
- ¹² da ih progutamo žive kao carstvo smrti i cijele kao one koji silaze u grob;
- ¹³ naplijenit ćemo svakojaka blaga, napuniti svoje kuće plijenom;
- ¹⁴ bacat ćeš s nama svoj ždrijeb, svi ćemo zajedno imati jednu kesu."
- ¹⁵ Sine moj, ne idi s njima na put, makni nogu od njihove staze.
- ¹⁶ Jer na zlo trče svojim nogama i hite prolijevati krv.
- ¹⁷ Jer uzalud je razapinjati mrežu pred očima svima pticama.
- ¹⁸ A oni vrebaju vlastitu krv, postavljaju zasjedu svojem životu.
- ¹⁹ Takva je sudba svih lakomih na ružan dobitak: on ih života stane.
- ²⁰ Mudrost glasno uzvikuje na ulici, na trgovima diže svoj glas;
- ²¹ propovijeda po bučnim uglovima, na otvorenim gradskim vratima govori svoje riječi:
- ²² "Dokle ćete, vi glupi, ljubiti glupost i dokle će podsmjehačima biti milo podsmijevanje, i dokle će bezumnici mrziti znanje?
- ²³ Poslušajte moju opomenu! Gle, svoj duh pred vas izlijevam, hoću vas poučiti svojim riječima.
- ²⁴ Koliko sam vas zvala, a vi ste odbijali; pružala sam ruku, ali je nitko ne opazi.
- ²⁵ Nego ste odbacili svaki moj savjet i niste poslušali moje opomene;
- ²⁶ zato ću se i ja smijati vašoj propasti, rugat ću se kad vas obuzme tjeskoba:
- ²⁷ kad navali na vas strah kao nevrijeme i zgrabi vas propast kao vihor, kad navali na vas nevolja i muka.

- ²⁸ Tada će me zvati, ali se ja neću odazvati; tražit će me, ali me neće naći.
²⁹ Jer su mrzili spoznaju i nisu izabrali Gospodnjeg straha
³⁰ niti su poslušali moj savjet, nego su prezreli svaku moju opomenu.
³¹ Zato će jesti plod svojeg vladanja i nasititi se vlastitih savjeta.
³² Jer glupe će ubiti njihovo odbijanje, a nemar će upropastiti bezumne.
³³ A tko sluša mene, bezbrižan ostaje i spokojno živi bez straha od zla."

POGLAVLJE 2

- S**ine moj, ako primiš moje riječi i pohraniš u sebi moje zapovijedi,
² i uhom svojim osluhneš mudrost i obratiš svoje srce razboru;
³ jest, ako prizoveš razum i zavapiš za razborom;
⁴ ako ga potražiš kao srebro i tragaš za njim kao za skrivenim blagom -
⁵ tada ćeš shvatiti strah Gospodnji i naći ćeš Božje znanje.
⁶ Jer Jahve daje mudrost, iz njegovih usta dolazi znanje i razboritost.
⁷ On pravednicima pruža svoju pomoć, štit je onih koji hode u bezazlenosti.
⁸ Jer on štiti staze pravde i čuva pute svojih pobožnika.
⁹ Tada ćeš shvatiti pravdu, pravicu, pravednost i sve staze dobra,
¹⁰ jer će mudrost ući u tvoje srce i spoznaja će obradovati tvoju dušu.
¹¹ Oprez će paziti na te i razboritost će te čuvati:
¹² da te izbavi od zla puta, od varava čovjeka,
¹³ od onih koji ostavljaju staze poštenja te idu mračnim putovima;
¹⁴ koji se vesele čineći zlo i likuju u opačinama zloće;
¹⁵ kojih su staze krive i koji su opaki na svojim putovima;
¹⁶ da te izbavi od preljubnice i od tuđinke koja laska riječima;
¹⁷ koja ostavlja prijatelja svoje mladosti i zaboravlja zavjet svoga Boga
¹⁸ jer joj kuća tone u smrt i njezini putovi vode mrtvima.
¹⁹ Tko god zalazi k njoj ne vraća se nikad i ne nalazi više putove života.
²⁰ Zato idi putem čestitih i drži se staza pravedničkih!
²¹ Jer samo će pravedni nastavati zemlju i bezazleni će ostati na njoj.
²² A opake će zbrisati sa zemlje i bogohulnike iščupati iz nje.

POGLAVLJE 3

- S**ine moj, ne zaboravljaj moje pouke, i tvoje srce neka čuva moje zapovijedi,
² jer će ti produljiti dane i životne godine i podariti spokojstvo.
³ Neka te ne ostavljaju dobrota i vjernost, objesi ih sebi oko vrata, upiši ih na ploču srca svoga.
⁴ Tako ćeš steći ugled i uspjeti pred Božjim i ljudskim očima.
⁵ Uzdaj se u Jahvu svim srcem i ne oslanjaj se na vlastiti razbor.
⁶ Misli na nj na svim svojim putovima i on će ispraviti tvoje staze.
⁷ Ne umišljaj da si mudar: boj se Jahve i kloni se zla.
⁸ To će biti lijek tvome tijelu i okrepa tvojim kostima.

- ⁹ Časti Jahvu svojim blagom i prvinama svega svojeg prirasta.
- ¹⁰ I tvoje će žitnice biti prepune i tvoje će se kace prelijevati novim vinom.
- ¹¹ Sine moj, ne odbacuj Jahvine opomene i nemoj da ti omrzne njegov ukor.
- ¹² Jer koga Jahve ljubi onoga i kori, kao otac sina koga voli.
- ¹³ Blago čovjeku koji je stekao mudrost i čovjeku koji je zadobio razboritost.
- ¹⁴ Jer bolje je steći nju nego steći srebro, i veći je dobitak ona i od zlata.
- ¹⁵ Skupocjenija je od bisera, i što je god tvojih dragocjenosti, s njome se porediti ne mogu;
- ¹⁶ dug joj je život u desnoj ruci, a u lijevoj bogatstvo i čast.
- ¹⁷ Njezini su putovi putovi miline i sve su njene staze pune spokoja.
- ¹⁸ Životno je drvo onima koji se nje drže i sretan je onaj tko je zadrži.
- ¹⁹ Jahve je mudročću utemeljio zemlju i umom utvrdio nebesa;
- ²⁰ njegovim su se znanjem otvorili bezdani i oblaci osuli rosom.
- ²¹ Sine moj, ne gubi to iz očiju, sačuvaj razbor i oprez.
- ²² I bit će život tvojoj duši i ures vratu tvome.
- ²³ Bez straha ćeš tada kročiti svojim putem i noga ti se neće spoticati.
- ²⁴ Kad legneš, nećeš se plašiti, i kad zaspiš, slatko ćeš snivati.
- ²⁵ Ne boj se nenadne strahote ni nagle propasti kad stigne bezbožnike.
- ²⁶ Jer će ti Jahve biti uzdanje i čuvat će nogu tvoju od zamke.
- ²⁷ Ne uskrati dobročinstva potrebitim kad god to možeš učiniti.
- ²⁸ Ne reci svome bližnjemu: "Idi i dođi opet, sjutra ću ti dati", kad možeš već sada.
- ²⁹ Ne kuj zla svome bližnjemu dok on bez straha kod tebe boravi.
- ³⁰ Ne pravdaj se ni s kim bez razloga ako ti nije učinio nikakva zla.
- ³¹ Nemoj zavidjeti nasilniku niti slijediti njegove pute,
- ³² jer su Jahvi mrski pokvarenjaci, a prisan je s pravednima.
- ³³ Jahvino je prokletstvo na domu bezbožnika, a blagoslov u stanu pravednika.
- ³⁴ S podsmjehačima on se podsmijeva, a poniznima dariva milost.
- ³⁵ Mudri će baštiniti čast, a bezumnici snositi sramotu.

POGLAVLJE 4

- S**lušajte, djeco, pouku očevu i pazite kako biste spoznali mudrost,
- ² jer dobar vam nauk dajem: ne prezrite moga naputka.
- ³ I ja sam bio sin u svoga oca i nježan jedinac u svoje matere;
- ⁴ i mene je on učio i govorio mi: "Zadrži moje riječi u svojem srcu, poštuju moje zapovijedi i živjet ćeš.
- ⁵ Steci mudrost, steci razbor, ne smeći ih s uma i ne odstupi od riječi mojih usta.
- ⁶ Ne ostavljaj je i čuvat će te; ljubi je i obranit će te.
- ⁷ Početak je mudrosti: steci sebi mudrost i svim svojim imanjem steci razboritost.
- ⁸ Veličaj je i uzvisit će te; donijet će ti čast kad je prigriš.
- ⁹ Staviti će ti ljupki vijenac na glavu, i obdarit će te krasnom krunom."
- ¹⁰ Poslušaj, sine moj, primi moje riječi i umnožit će se godine tvojeg života.
- ¹¹ Poučih te putu mudrosti, navratih te na prave staze;
- ¹² neće ti se zapletati koraci kad staneš hoditi; potrčiš li, nećeš posrnuti.

- 13 Čvrsto se drži pouke, ne puštaj je, čuvaj je, jer ona ti je život.
- 14 Ne idi stazom opakih i ne stupaj putem zlikovaca.
- 15 Ostavi ga, ne hodi njime; kloni ga se i zaobiđi ga.
- 16 Jer oni ne spavaju ako ne učine zla, i san im ne dolazi ako koga ne obore.
- 17 Jer jedu kruh opačine i piju vino nasilja.
- 18 A pravednička je staza kao svjetlost svanuća, koja je sve jasnija do potpunog dana.
- 19 A put je opakih kao mrkli mrak: ne znaju o što će se spotaknuti.
- 20 Sine moj, pazi na moje riječi, prigni uho svoje mojim besjedama.
- 21 Ne gubi ih nikad iz očiju, pohrani ih usred srca svoga.
- 22 Jer su život onima koji ih nalaze i ozdravljenje svemu tijelu njihovu.
- 23 A svrh svega, čuvaj svoje srce, jer iz njega izvire život.
- 24 Drži daleko od sebe lažna usta i udalji od sebe usne prijevarne.
- 25 Nek' tvoje oči gledaju u lice i neka ti je pogled uvijek prav.
- 26 Pazi na stazu kojom kročiš i neka ti svi putovi budu pouzdani.
- 27 Ne skreći ni desno ni lijevo, drži svoj korak daleko oda zla.

POGLAVLJE 5

- S**ine moj, čuj moju mudrost, prigni uho mojoj razboritosti
- 2 da sačuvaš oprez, da ti usne zadrže znanje.
- 3 Jer s usana žene preljubnice kaplje med i nepce joj je glađe od ulja,
- 4 ali je ona naposljetku gorka kao pelin, oštra kao dvosjekli mač.
- 5 Njene noge silaze k smrti, a koraci vode u Podzemlje.
- 6 Ona ne pazi na put života, ne mari što su joj staze kolebljive.
- 7 Zato me sada poslušaj, sine, i ne odstupaj od riječi mojih usta.
- 8 Neka je put tvoj daleko od nje i ne približuj se vratima njezine kuće,
- 9 da drugima ne bi dao svoju slavu i okrutnima svoje godine;
- 10 da se ne bi tuđinci nasitili tvoga dobra i da tvoja zaslužba ne ode u tuđu kuću;
- 11 da ne ridaš na koncu kad ti nestane tijela i puti
- 12 i da ne kažeš: "Oh, kako sam mrzio pouku i kako mi je srce preziralo ukor!
- 13 I ne slušah glasa svojih učitelja, niti priklonih uho onima što me poučavahu.
- 14 I umalo ne zapadoh u svako zlo, usred zbora i zajednice!"
- 15 Pij vodu iz svoje nakapnice i onu što teče iz tvoga studenca.
- 16 Moraju li se tvoji izvori razlijevati i tvoji potoci teći ulicama?
- 17 Nego neka oni budu samo tvoji, a ne i tuđinaca koji su uza te.
- 18 Neka je blagoslovljen izvor tvoj i raduj se sa ženom svoje mladosti:
- 19 neka ti je kao mila košuta i ljupka gazela, neka te grudi njene opajaju u svako doba, njezina ljubav zatravljuje bez prestanka!
- 20 TÓa zašto bi se, sine moj, zanosio preljubnicom i grlio tuđinki njedra?
- 21 Jer pred Jahvinim su očima čovjekovi putovi i on motri sve njegove staze.
- 22 Opakoga će uhvatiti njegova zloća i sapet će ga užad njegovih grijeha.
- 23 Umrijet će jer nema pouke, propast će zbog svoje goleme gluposti.

POGLAVLJE 6

- S**ine moj, kad jamčiš bližnjemu svojem i daš svoju ruku drugome,
² vezao si se vlastitim usnama, uhvatio se riječima svojih usta;
³ učini onda ovo, sine moj: oslobodi se! Jer si dopao u ruke bližnjemu svojem; idi, baci se preda nj i salijeći bližnjega svoga.
⁴ Ne daj sna svojim očima ni drijema svojim vjeđama;
⁵ otmi se kao gazela iz mreže i kao ptica iz ruku ptičaru.
⁶ Idi k mravu, lijenčino, promatraj njegove pute i budi mudar:
⁷ on nema vođe, nadzornika, ni nadstojnika,
⁸ ljeti se sebi brine za hranu i prikuplja jelo u doba žetve.
⁹ A ti, dokle ćeš, lijenčino, spavati? Kad ćeš se dići oda sna svoga?
¹⁰ Još malo odspavaj, još malo odrijemaj, još malo podvij ruke za počinak
¹¹ i doći će tvoje siromaštvo kao skitač i tvoja oskudica kao oružanik.
¹² Nevaljalac i opak čovjek hodi s lažljivim ustima;
¹³ namiguje očima, lupka nogama, pokazuje prstima;
¹⁴ prijevare su mu u srcu, snuje zlo u svako doba, zameće svađe.
¹⁵ Zato će mu iznenada doći propast, i učas će se slomiti i neće mu biti lijeka.
¹⁶ Šest je stvari koje Gospod mrzi, a sedam ih je gnusoba njegovu biću:
¹⁷ ohole oči, lažljiv jezik, ruke koje prolijevaju krv nevinu,
¹⁸ srce koje smišlja grešne misli, noge koje hitaju na zlo,
¹⁹ lažan svjedok koji širi laži, i čovjek koji zameće svađe među braćom.
²⁰ Sine moj, čuvaj zapovijedi oca svoga i ne odbacuj nauka matere svoje.
²¹ Priveži ih sebi na srce zauvijek, ovij ih oko svoga grla;
²² da te vode kada hodiš, da te čuvaju kada spavaš i da te razgovaraju kad se probudiš.
²³ Jer je zapovijed svjetiljka, pouka je svjetlost, opomene stege put su života;
²⁴ da te čuvaju od zle žene, od laskava jezika tuđinke.
²⁵ Ne poželi u svom srcu njezine ljepote i ne daj da te osvoji trepavicama svojim,
²⁶ jer bludnici dostaje i komad kruha, dok preljubnica lovi dragocjeni život.
²⁷ Može li tko nositi oganj u njedrima a da mu se odjeća ne upali?
²⁸ Može li tko hoditi po živom ugljevlju a svojih nogu da ne ožeže?
²⁹ Tako biva onomu tko ide k ženi svoga bližnjega: neće ostati bez kazne tko god se nje dotakne.
³⁰ Ne sramote li lupeža sve ako je krao da gladan utoli glad:
³¹ uhvaćen, on sedmerostruko vraća i plaća svim imanjem kuće svoje.
³² Nerazuman je, dakle, tko se upušta s preljubnicom; dušu svoju gubi koji tako čini.
³³ Bruke i sramote dopada i rug mu se nikad ne briše.
³⁴ Jer bijesna je ljubomornost u muža: on ne zna za milost u osvetni dan;
³⁵ ne pristaje ni na kakav otkup i ne prima ma kolike mu darove dao.

POGLAVLJE 7

Čuvaj, sine, riječi moje i pohrani moje zapovijedi kod sebe.

² Čuvaj moje zapovijedi, i bit ćeš živ, i nauk moj kao zjenicu oka svoga.

³ Priveži ih sebi na prste, upiši ih na ploči srca svoga;

⁴ reci mudrosti: "Moja si sestra" i razboritost nazovi "sestričnom",

⁵ da te čuva od žene preljubnice, od tuđinke koja laskavo govori.

⁶ Kad bijah jednom na prozoru svoje kuće i gledah van kroz rešetku,

⁷ vidjeh među lakovjernima, opazih među momcima nerazumna mladića:

⁸ prolazio je ulicom kraj njezina ugla i koracao putem k njezinoj kući

⁹ u sumraku između dana i večeri kad se hvata noćna tmina;

¹⁰ i gle, susrete ga žena, bludno odjevena i s prijevarom u srcu.

¹¹ Jogunasta bijaše i razuzdana, noge joj se nisu mogle u kući zadržati;

¹² bila je čas na ulici, čas na trgovima i vrebala kod svakog ugla;

¹³ i uhvati ga i poljubi i reče mu bezobrazna lica:

¹⁴ "Bila sam dužna žrtvu pričesnicu, i danas izvrših svoj zavjet;

¹⁵ zato sam ti izašla u susret, da te tražim, i nađoh te.

¹⁶ Svoju sam postelju nastrla sagovima, vezenim pokrivačima misirskim;

¹⁷ svoj sam krevet namirisala smirnom, alojem i cimetom.

¹⁸ Hajde da se opijamo nasladom do jutra i da se radujemo užicima ljubavi.

¹⁹ Jer muža mi nema kod kuće: otišao je na dalek put;

²⁰ uzeo je sa sobom novčani tobolac; a vratit će se kući tek o uštapu."

²¹ Tako ga zavede svojim vičnim nagovorom, odvuče ga svojim glatkim usnama.

²² I ludo on pođe za njom, kao što vol ide na klaonicu i kao što jelen zapleten u mrežu čeka

²³ dok mu strijela ne probije jetra, i kao ptica što ulijeće u zamku, i ne znajući da će ga to života stajati.

²⁴ Zato me, sine moj, poslušaj i čuj riječi mojih usta.

²⁵ Nek' ti srce ne zastranjuje na njezine putove i ne lutaj po njezinim stazama.

²⁶ Jer je mnoge smrtno ranila i oborila, i mnogo je onih što ih je pobila.

²⁷ U Podzemlje vode putovi kroz njenu kuću, dolje u odaje smrti.

POGLAVLJE 8

Ne propovijeda li mudrost i ne diže li razboritost svoj glas?

² Navrh brda, uza cestu, na raskršćima stoji,

³ kod izlaza iz grada, kraj ulaznih vrata, ona glasno viče:

⁴ "Vama, o ljudi, propovijedam i upravljam svoj glas sinovima ljudskim.

⁵ Shvatite mudrost, vi neiskusni, a vi nerazumni, urazumite srce.

⁶ Slušajte, jer ću zboriti o važnim stvarima, i moje će usne otkriti što je pravo.

⁷ Jer moje nepce zbori istinu i zloća je mojim usnama mrska.

⁸ Sve su riječi mojih usta pravične, u njima nema ništa ni krivo ni prijetvorno.

⁹ Sve su one jasne razboritomu i pravedne onomu tko je stekao spoznaju.

¹⁰ Primajte radije moju pouku no srebro i znanje požudnije od zlata.

¹¹ Jer mudrost je vrednija od biserja i nikakve se dragocjenosti ne mogu porediti s njom.

- 12 Ja, mudrost, boravim s razboritošću i posjedujem znanje umna djelovanja.
- 13 Strah Gospodnji mržnja je na zlo. Oholost, samodostatnost, put zloće i usta puna laži - to ja mrzim.
- 14 Moji su savjet i razboritost, ja sam razbor i moja je jakost.
- 15 Po meni kraljevi kraljuju i velikaši dijele pravdu.
- 16 Po meni knezuju knezovi i odličnici i svi suci zemaljski.
- 17 Ja ljubim one koji ljube mene i nalaze me koji me traže.
- 18 U mene je bogatstvo i slava, postojano dobro i pravednost.
- 19 Moj je plod bolji od čista i žežena zlata i moj je prihod bolji od čistoga srebra.
- 20 Ja kročim putem pravde, sred pravičnih staza,
- 21 da dadem dobra onima koji me ljube i napunim njihove riznice.
- 22 Jahve me stvorio kao počelo svoga djela, kao najraniji od svojih čina, u pradoba;
- 23 oblikovana sam još od vječnosti, odiskona, prije nastanka zemlje.
- 24 Rodih se kad još nije bilo pradubina, dok nije bilo izvora obilnih voda.
- 25 Rodih se prije nego su utemeljene gore, prije brežuljaka.
- 26 Kad još ne bijaše načinio zemlje, ni poljana, ni početka zemaljskom prahu;
- 27 kad je stvarao nebesa, bila sam nazočna, kad je povlačio krug na licu bezdana.
- 28 Kad je u visini utvrđivao oblake i kad je odredio snagu izvoru pradubina;
- 29 kad je postavljao moru njegove granice da mu se vode ne preliju preko obala, kad je polagao temelje zemlji,
- 30 bila sam kraj njega, kao graditeljica, bila u radosti, iz dana u dan, igrajući pred njim sve vrijeme:
- 31 igrala sam po tlu njegove zemlje, i moja su radost djeca čovjekova.
- 32 Tako, djeco, poslušajte me, blago onima koji čuvaju moje putove.
- 33 Poslušajte pouku - da stečete mudrost i nemojte je odbaciti.
- 34 Blago čovjeku koji me sluša i bdi na mojim vratima svaki dan i koji čuva do vratnike moje.
- 35 Jer tko nalazi mene, nalazi život i stječe milost od Jahve.
- 36 A ako se ogriješi o mene, udi svojoj duši: svi koji mene mrze ljube smrt."

POGLAVLJE 9

Mudrost je sazidala sebi kuću, i otesala sedam stupova.

- 2 Poklala je svoje klanice, pomiješala svoje vino i postavila svoj stol.
- 3 Poslala je svoje djevojke da objave svrh gradskih visina:
- 4 "Tko je neiskusao, neka se svrati ovamo!" A nerazumnima govori:
- 5 "Hodite, jedite od mog kruha i pijte vina koje sam pomiješala.
- 6 Ostavite ludost, da biste živjeli, i hodite putem razboritosti."
- 7 Tko poučava podrugljivca, prima pogrdu, i tko prekorava opakoga, prima ljagu.
- 8 Ne kori podsmjevača, da te ne zamrzi; kori mudra, da te zavoli.
- 9 Pouči mudroga, i bit će još mudriji; uputi pravednoga, i uvećat će se njegovo znanje.
- 10 Gospodnji strah početak je mudrosti, a razboritost je spoznaja Presvetog.
- 11 "Po meni ti se umnožavaju dani i množe ti se godine života.

- ¹² Ako si mudar, sebi si mudar; budeš li podsmjever, sam ćeš snositi."
¹³ Gospođa ludost puna je strasti, prosta je i ne zna ništa.
¹⁴ I sjedi na vratima svoje kuće na stolici, u gradskim visinama,
¹⁵ te poziva one koji prolaze putem, koji ravno idu svojim stazama:
¹⁶ "Tko je neiskusao, neka se svrati ovamo!" I nerazumnomu govori:
¹⁷ "Kradena je voda slatka i ugodno je potajno jesti kruh."
¹⁸ A on ne zna da su Sjene ondje, da uzvanici njezini počivaju u Podzemlju.

POGLAVLJE 10

Mudar sin veseli oca, a lud je sin žalost majci svojoj.

- ² Ne koristi krivo stečeno blago, dok pravednost izbavlja od smrti.
³ Ne dopušta Jahve da gladije duša pravednika, ali odbija pohlepu opakih.
⁴ Lijena ruka osiromašuje čovjeka, a marljiva ga obogaćuje.
⁵ Tko sabira ljeti, razuman je sin, a tko hrče o žetvi, navlači sramotu.
⁶ Blagoslovi su nad glavom pravedniku, a usta opakih kriju nasilje.
⁷ Pravednikov je spomen blagoslovljen, a opakom se ime proklinje.
⁸ Tko je mudra srca, prima zapovijedi, dok brbljava luda propada.
⁹ Tko nedužno živi, hodi bez straha, a tko ide krivim putovima, poznat će se.
¹⁰ Tko žmirka okom, zadaje tugu, a tko ludo zbori, propada.
¹¹ Pravednikova su usta izvor života, a opakomu usta kriju nasilje.
¹² Mržnja izaziva svađu, a ljubav pokriva sve pogreške.
¹³ Na usnama razumnoga nalazi se mudrost, a batina je za leđa nerazumna čovjeka.
¹⁴ Mudri kriju znanje, a luđakova su usta blizu propasti.
¹⁵ Blago je bogatomu tvrdi grad, a ubogima je propast njihovo siromaštvo.
¹⁶ Pravednik prirađuje za život, a opaki prirađuje za grijeh.
¹⁷ Tko se naputka drži, na putu je života, a zabluduje tko se na ukor ne osvrće.
¹⁸ Lažljive usne kriju mržnju, a tko klevetu širi, bezuman je!
¹⁹ Obilje riječi ne biva bez grijeha, a tko zauzdava svoj jezik, razuman je.
²⁰ Pravednikov je jezik odabrano srebro, a razum opakoga malo vrijedi.
²¹ Pravednikove su usne hrana mnogima, a luđaci umiru s ludosti svoje.
²² Gospodnji blagoslov obogaćuje i ne prati ga nikakva muka.
²³ Bezumniku je radost učiniti sramotno djelo, a razumnu čovjeku biti mudar.
²⁴ Čega se opaki boji, ono će ga stići, a pravednička se želja ispunjava.
²⁵ Kad oluja prohuja, opakoga nestane, a pravednik ima temelj vječni.
²⁶ Kakav je ocat zubima i dim očima, takav je ljenivac onima koji ga šalju.
²⁷ Strah Gospodnji umnaža dane, a opakima se prekraćuju godine.
²⁸ Pravedničko je ufanje puno radosti, a opakima je nada uprazno.
²⁹ Gospodnji je put okrilje bezazlenu, a propast onima koji čine zlo.
³⁰ Pravednik se neće nikad pokolebati, a opakih će nestati s lica zemlje.
³¹ Pravednikova usta rađaju mudročću, a opak jezik čupa se s korijenom.
³² Pravednikove usne znaju što je milo, dok usta opakih poznaju zloću.

POGLAVLJE 11

Lažna je mjera mrska Jahvi, a puna mjera mila mu je.

- ² S ohološću dolazi sramota, a u smjernih je mudrost.
- ³ Pravednike vodi nevinost njihova, a bezbožnike upropašćuje njihova opačina.
- ⁴ Ne pomaže bogatstvo u dan Božje srdžbe, a pravednost izbavlja od smrti.
- ⁵ Nedužnomu pravda njegova put utire, a zao propada od svoje zloće.
- ⁶ Poštene izbavlja pravda njihova, a bezbožnici se hvataju u svoju lakomost.
- ⁷ Kad zao čovjek umre, nada propada i ufanje u imetak ruši se.
- ⁸ Pravednik se od tjeskobe izbavlja, a opaki dolazi na mjesto njegovo.
- ⁹ Bezbožnik ustima ubija svoga bližnjega, a pravednici se izbavljaju znanjem.
- ¹⁰ Sa sreće pravedničke grad se raduje i klikuje zbog propasti opakoga.
- ¹¹ Blagoslovom pravednika grad se diže, a ustima opakih razara se.
- ¹² Nerazumnik prezire svoga bližnjega, dok čovjek uman šuti.
- ¹³ Tko s klevetom hodi, otkriva tajnu, a čovjek pouzdana duha čuva se.
- ¹⁴ Gdje vodstva nema, narod propada, jer spasenje je u mnogim savjetnicima.
- ¹⁵ Veoma zlo prolazi tko jamči za drugoga, a bez straha je tko mrzi na jamstvo.
- ¹⁶ Ljupka žena stječe slavu, a krepki muževi bogatstvo.
- ¹⁷ Dobrostitv čovjek sam sebi dobro čini, a okrutnik muči vlastito tijelo.
- ¹⁸ Opak čovjek pribavlja isprazan dobitak, a tko sije pravdu, ima sigurnu nagradu.
- ¹⁹ Tko je čvrst u pravednosti, ide u život, a tko za zlom trči, na smrt mu je.
- ²⁰ Mrski su Jahvi srcem opaki, a mili su mu životom savršeni.
- ²¹ Zaista, zao čovjek neće proći bez kazne, a rod će se pravednički izbaviti.
- ²² Zlatan je kolut na rilu svinjskom: žena lijepa, a bez razuma.
- ²³ Pravednička je želja samo na sreću, a nada je opakih prolazna.
- ²⁴ Tko dijeli obilato, sve više ima, a tko škrtari, sve je siromašniji.
- ²⁵ Podašna duša nalazi okrepu, i tko napaja druge, sam će se napojiti.
- ²⁶ Tko ne da žita, kune ga narod, a blagoslov je nad glavom onoga koji ga prodaje.
- ²⁷ Tko traži dobro, nalazi milost, a tko za zlom ide, ono će ga snaći.
- ²⁸ Tko se uzda u bogatstvo, propada, a pravednici uspijevaju kao zeleno lišće.
- ²⁹ Tko vlastitu kuću zapusti, vjetar žanje, a luđak je sluga mudromu.
- ³⁰ Plod je pravednikov drvo života, i mudrac je tko predobiva žive duše.
- ³¹ Ako se pravedniku plaća na zemlji, još će se više opakomu i grešniku.

POGLAVLJE 12

Tko ljubi pouku, ljubi znanje, a tko mrzi ukor, lud je.

- ² Dobar dobiva milost od Jahve, a podmukao osudu.
- ³ Zloćom se čovjek ne utvrđuje, a korijen se pravedniku ne pomiče.
- ⁴ Kreposna je žena vijenac mužu svojemu, a sramotna mu je kao gnjilež u kostima.
- ⁵ Pravedničke su misli pravične, spletke opakih prijevarne.
- ⁶ Riječi opakih pogubne su zamke, a pravedne izbavljaju usta njihova.
- ⁷ Opaki se ruše i nema ih više, a kuća pravednika ostaje.

- ⁸ Čovjek se hvali po oštrini svoga razuma, a prezire se tko je opak srcem.
- ⁹ Bolje je biti malen i imati samo jednog slugu nego se hvastati a nemati ni kruha.
- ¹⁰ Pravednik pazi i na život svog živinčeta, dok je opakomu srce okrutno.
- ¹¹ Tko obrađuje svoju zemlju, sit je kruha, a tko trči za ništavilom, nerazuman je.
- ¹² Čežnja je opakoga mreža od zala, a korijen pravednika daje ploda.
- ¹³ Opakomu je zamka grijeh njegovih usana, a pravednik se izbavlja od tjeskobe.
- ¹⁴ Od ploda svojih usta nasitit će se svatko obilno, a ono što je rukama učinio vratit će mu se.
- ¹⁵ Luđaku se čini pravim njegov put, a mudar čovjek sluša savjete.
- ¹⁶ Luđak odmah odaje svoj bijes, a pametan pokriva sramotu.
- ¹⁷ Tko govori istinu, otkriva što je pravo, a lažljiv svjedok prijevaru.
- ¹⁸ Nesmotren govori kao da mačem probada, a jezik je mudrih iscjeljenje.
- ¹⁹ Istinita usta traju dovijeka, a lažljiv jezik samo za čas.
- ²⁰ Prijevara je u srcu onih koji snuju zlo, a veselje u onih koji dijele miroljubive savjete.
- ²¹ Pravednika ne stiže nikakva nevolja, a opaki u zlu grcaju.
- ²² Mрске su Jahvi usne lažljive, a mili su mu koji zbore istinu.
- ²³ Promišljen čovjek prikriva svoje znanje, a srce bezumničko razglašuje svoju ludost.
- ²⁴ Marljiva ruka vlada, a nemar vodi u podložnost.
- ²⁵ Briga u srcu pritiskuje čovjeka, a blaga riječ veseli ga.
- ²⁶ Pravednik vodi svojeg prijatelja, a opake zavodi njihov put.
- ²⁷ Nemaran ne ulovi svoje lovine, a marljivost je čovjeku blago dragocjeno.
- ²⁸ Na stazi pravice stoji život i na njezinu putu nema smrti.

POGLAVLJE 13

Mudar sin sluša naputak očev, a podsmjevač ne sluša ukora.

- ² Od ploda usta svojih uživa čovjek sreću, a srce je nevjernika puno nasilja.
- ³ Tko čuva usta svoja, čuva život svoj, a tko nesmotreno zbori, o glavu mu je.
- ⁴ Uzaludna je žudnja lijenčine, a ispunit će se želja marljivih.
- ⁵ Pravednik mrzi na lažljivu riječ, a opaki goji mržnju i sramotu.
- ⁶ Pravda čuva pobožna, a opake grijeh obara.
- ⁷ Netko se gradi bogatim, a ništa nema, netko se gradi siromašnim, a ima veliko bogatstvo.
- ⁸ Otkup života bogatstvo je čovjeku; a siromah ne sluša opomene.
- ⁹ Svjetlost pravednička blistavo sja, a svjetiljka opakih gasi se.
- ¹⁰ Oholost rađa samo svađu, a mudrost je u onih koji primaju savjet.
- ¹¹ Naglo stečeno bogatstvo iščezava, a tko sabire pomalo, biva bogat.
- ¹² Predugo očekivanje ubija srce, a ispunjena želja drvo je života.
- ¹³ Tko riječ prezire, taj propada, a tko poštiva zapovijedi, plaću dobiva.
- ¹⁴ Pouka mudračeva izvor je životni, ona izbavlja od zamke smrti.
- ¹⁵ Uvid u dobro pribavlja milost, a put bezbožnika hrapav je.
- ¹⁶ Svatko pametan djeluje promišljeno, a bezumnik se hvališe svojom ludošću.
- ¹⁷ Zao glasnik zapada u zlo, a vjeran poslanik donosi spasenje.

- 18 Siromaštvo i sramota onomu tko odbija pouku, a tko ukor prima, doći će do časti.
- 19 Slatka je duši ispunjena želja, a bezumnicima je mrsko kloniti se oda zla.
- 20 Druži se s mudrima, i postat ćeš mudar, a tko se drži bezumnika, postaje opak.
- 21 Grešnika progoni zlo, a dobro je nagrada pravednima.
- 22 Valjan čovjek ostavlja baštinu unucima, a bogatstvo se grešnikovo čuva pravedniku.
- 23 Izobilje je hrane na krčevini siromaškoj, a ima i tko propada s nepravde.
- 24 Tko štedi šibu, mrzi na sina svog, a tko ga ljubi, na vrijeme ga opominje.
- 25 Pravednik ima jela do sitosti, a trbuh opakih poznaje oskudicu.

POGLAVLJE 14

Ženska mudrost sagradi kuću, a ludost je rukama razgrađuje.

- 2 Tko živi s poštenjem, boji se Jahve, a tko ide stranputicom, prezire ga.
- 3 U luđakovim je ustima šiba za oholost njegovu, a mudre štite vlastite usne.
- 4 Gdje nema volova, prazne su jasle, a obilna je žetva od snage bikove.
- 5 Istinit svjedok ne laže, a krivi svjedok širi laž.
- 6 Podsmjevač traži mudrost i ne nalazi je, a razumni lako dolazi do znanja.
- 7 Idi od čovjeka bezumna jer nećeš upoznati usne što zbore znanje.
- 8 Mudrost je pametna čovjeka u tom što pazi na svoj put, a bezumnička ludost prijevara je.
- 9 Luđacima je grijeh šala, a milost je Božja s poštenima.
- 10 Srce poznaje svoj jad, i veselje njegovo ne može dijeliti nitko drugi.
- 11 Dom opakih propast će, a šator će pravednika procvasti.
- 12 Neki se put učini čovjeku prav, a na koncu vodi k smrti.
- 13 I u smijehu srce osjeća bol, a poslije veselja dolazi tuga.
- 14 Otpadnik se siti svojim prestupcima, a dobar čovjek svojim radom.
- 15 Glupan vjeruje svakoj riječi, a pametan pazi na korak svoj.
- 16 Mudar se boji i oda zla se uklanja, a bezuman se raspaljuje i bez straha je.
- 17 Nagao čovjek čini ludosti, a razborit ih podnosi.
- 18 Glupaci baštine ludost, a mudre ovjenčava znanje.
- 19 Zli padaju ničice pred dobrima i opaki pred vratima pravednikovim.
- 20 I svom prijatelju mrzak je siromah, a bogataš ima mnogo ljubitelja.
- 21 Griješi tko prezire bližnjega svoga, a blago onomu tko je milostiv ubogima.
- 22 Koji snuju zlo, ne hode li stranputicom, a zar nisu dobrota i vjernost s onima koji snuju dobro?
- 23 U svakom trudu ima probitka, a pusto brbljanje samo je na siromaštvo.
- 24 Mudrima je vijenac bogatstvo njihovo, a bezumnima kruna - njihova ludost.
- 25 Istinit svjedok izbavlja duše, a tko laži širi, taj je varalica.
- 26 U strahu je Gospodnjem veliko pouzdanje i njegovim je sinovima utočište.
- 27 Strah Gospodnji izvor je života: on izbavlja od zamke smrti.
- 28 Mnoštvo je naroda ponos kralju, a bez puka knez propada.
- 29 Tko se teško srdi, velike je razboritosti, a nabusit duhom pokazuje ludost.
- 30 Mirno je srce život tijelu, a ljubomor je gnjilež u kostima.

- ³¹ Tko tlači siromaha huli na stvoritelja, a časti ga tko je milostiv ubogomu.
- ³² Opaki propada zbog vlastite pakosti, a pravednik i u samoj smrti nalazi utočište.
- ³³ U razumnu srcu mudrost počiva, a što je u bezumnome, to se i pokaže.
- ³⁴ Pravednost uzvisuje narod, a grijeh je sramota pucima.
- ³⁵ Kralju je mio razborit sluga, a na sramotna se srđi.

POGLAVLJE 15

Blag odgovor ublažava jarost, a riječ osorna uvećava srdžbu.

- ² Jezik mudrih ljudi proslavlja znanje, a usta bezumnih prosipaju ludost.
- ³ Oči su Jahvine na svakome mjestu i budno motre i zle i dobre.
- ⁴ Blaga je besjeda drvo života, a pakosna je rana duhu.
- ⁵ Luđak prezire pouku oca svog, a tko ukor prima, pametno čini.
- ⁶ U pravednikovoj je kući mnogo blaga, a opaki zarađuje propast svoju.
- ⁷ Usne mudrih siju znanje, a srce je bezumnika nepostojano.
- ⁸ Žrtva opakog mrska je Jahvi, a mila mu je molitva pravednika.
- ⁹ Put opakih Jahvi je mrzak, a mio mu je onaj koji ide za pravicom.
- ¹⁰ Oštra kazna čeka onog tko ostavlja pravi put, a umrijet će tko mrzi ukor.
- ¹¹ I Šeol i Abaddon stoje pred Jahvom, a nekmoli srca sinova ljudskih.
- ¹² Podsmjeverač ne ljubi onog tko ga kori: on se ne druži s mudrima.
- ¹³ Veselo srce razvedrava lice, a bol u srcu tjeskoba je duhu.
- ¹⁴ Razumno srce traži znanje, a bezumnička se usta bave ludošću.
- ¹⁵ Svi su dani bijednikovi zli, a komu je srce sretno, na gozbi je bez prestanka.
- ¹⁶ Bolje je malo sa strahom Gospodnjim nego veliko blago i s njime nemir.
- ¹⁷ Bolji je obrok povrća gdje je ljubav nego od utovljena vola gdje je mržnja.
- ¹⁸ Gnjevljiv čovjek zameće svađu, a ustrpljiv utišava raspru.
- ¹⁹ Put je ljenivčev kao glogov trnjak, a utrta je staza pravednika.
- ²⁰ Mudar sin veseli oca, a bezumnik prezire majku svoju.
- ²¹ Ludost je veselje nerazumnomu, a razuman čovjek pravo hodi.
- ²² Ne uspijevaju nakane kad nema vijećanja, a ostvaruju se gdje je mnogo savjetnika.
- ²³ Čovjek se veseli odgovoru usta svojih, i riječ u pravo vrijeme - kako je ljupka!
- ²⁴ Razumnu čovjeku put života ide gore, da izmakne carstvu smrti koje je dolje.
- ²⁵ Jahve ruši kuću oholima, a postavlja među udovici.
- ²⁶ Mрске su Jahvi zle misli, a dobrostive riječi mile su mu.
- ²⁷ Tko se grabežu oda, razara svoj dom, a tko mrzi mito, živjet će.
- ²⁸ Pravednikovo srce smišlja odgovor, a opakomu usta govore zlobom.
- ²⁹ Daleko je Jahve od opakih, a uslišava molitvu pravednih.
- ³⁰ Bistar pogled razveseli srce i radosna vijest oživi kosti.
- ³¹ Uho koje posluša spasonosan ukor prebiva među mudracima.
- ³² Tko odbaci pouku, prezire vlastitu dušu, a tko posluša ukor, stječe razboritost.
- ³³ Strah je Gospodnji škola mudrosti, jer pred slavom ide poniznost.

POGLAVLJE 16

Čovjek snuje u srcu, a od Jahve je što će jezik odgovoriti.

² Čovjeku se svi njegovi putovi čine čisti, a Jahve ispituje duhove.

³ Prepusti Jahvi svoja djela, i tvoje će se namisli ostvariti.

⁴ Jahve je sve stvorio u svoju svrhu, pa i opakoga za dan zli.

⁵ Mrzak je Jahvi svatko ohola duha: takav zaista ne ostaje bez kazne.

⁶ Ljubavlju se i vjernošću pomiruje krivnja, i strahom se Gospodnjim uklanja zlo.

⁷ Kad su Jahvi mili putovi čovječji, i neprijatelje njegove miri s njim.

⁸ Bolje je malo s pravednošću nego veliki dohoci s nepravdom.

⁹ Srce čovječje smišlja svoj put, ali Jahve upravlja korake njegove.

¹⁰ Proročanstvo je na usnama kraljevim: u osudi se njegova usta neće ogriješiti.

¹¹ Mjere i tezulje pripadaju Jahvi; njegovo su djelo i svi utezi.

¹² Mrsko je kraljevima počinuti opačinu, jer se pravdom utvrđuje prijestolje.

¹³ Mile su kraljevima usne pravedne i oni ljube onog koji govori pravo.

¹⁴ Jarost je kraljeva vjesnik smrti ali je mudar čovjek ublaži.

¹⁵ U kraljevu je vedru licu život, i njegova je milost kao oblak s kišom proljetnom.

¹⁶ Probitačnije je steći mudrost nego zlato, i stjecati razbor dragocjenije je nego srebro.

¹⁷ Životni je put pravednih: kloniti se zla, i tko pazi na svoj put, čuva život svoj.

¹⁸ Pred slomom ide oholost i pred padom uznositost.

¹⁹ Bolje je biti krotak s poniznima nego dijeliti plijen s oholima.

²⁰ Tko pazi na riječ, nalazi sreću, i tko se uzda u Jahvu, blago njemu.

²¹ Mudar srcem naziva se razumnim i prijazne usne uvećavaju znanje.

²² Izvor je životni razum onima koji ga imaju, a ludima je kazna njihova ludost.

²³ Mudračev duh urazumljuje usta njegova, na usnama mu znanje umnožava.

²⁴ Saće meda riječi su ljupke, slatke duši i lijek kostima.

²⁵ Neki se put čini čovjeku prav, a na kraju vodi k smrti.

²⁶ Radnikova glad radi za nj; jer ga tjeraju usta njegova.

²⁷ Bezočnik pripravlja samo zlo i na usnama mu je oganj plameni.

²⁸ Himben čovjek zameće svađu i klevetnik razdor među prijatelje.

²⁹ Nasilnik zavodi bližnjega svoga i navodi ga na rđav put.

³⁰ Tko očima namiguje, himbu smišlja, a tko usne stišće, već je smislio pakost.

³¹ Sijede su kose prekrasna kruna, nalaze se na putu pravednosti.

³² Tko se teško srdi, bolji je od junaka, i tko nad sobom vlada, bolji je od osvojitelja grada.

³³ U krilo plašta baca se kocka, ali je od Jahve svaka odluka.

POGLAVLJE 17

Bolji je zalogaj suha kruha s mirom nego sa svađom kuća puna žrtvene pečenke.

² Razuman sluga vlada nad sinom sramotnim i s braćom će dijeliti baštinu.

³ Taljika je za srebro i peć za zlato, a srca iskušava Jahve sam.

⁴ Zločinac rado sluša usne prijevarne, i lažac spremno prisluškuje pogubnu jeziku.

⁵ Tko se ruga siromahu, podruguje se Stvoritelju njegovu, i tko se veseli nesreći, ne ostaje bez kazne.

⁶ Unuci su vijenac starcima, a sinovima ures oci njihovim.

- ⁷ Ne dolikuje budali uzvišena besjeda, a još manje odličniku usne lažljive.
- ⁸ Dar je čarobni kamen u očima onoga koji ga daje: kamo se god okrene, uspijeva.
- ⁹ Tko prikriva prijestup, traži ljubav, a tko glasinu širi, razgoni prijatelje.
- ¹⁰ Razumna se ukor jače doima nego bezumna stotina udaraca.
- ¹¹ Opak čovjek ide samo za zlom, ali se okrutan glasnik šalje na nj.
- ¹² Bolje je nabasati na medvjedicu kojoj ugrabiše mlade nego na bezumnika u njegovoj ludosti.
- ¹³ Tko dobro zlom uzvraća neće ukloniti nesreću od doma svojeg.
- ¹⁴ Zametnuti svađu isto je kao pustiti poplavu: stoga prije nego svađa izbije, udalji se!
- ¹⁵ Tko opravdava krivoga i tko osuđuje pravoga, obojica su mrski Jahvi.
- ¹⁶ Čemu novac u ruci bezumnomu? Da njime mudrost kupi, kad nema razbora!
- ¹⁷ Prijatelj ljubi u svako vrijeme, a u nevolji i bratom postaje.
- ¹⁸ Nerazuman čovjek daje ruku i jamči pred svojim bližnjim.
- ¹⁹ Grijeih ljubi tko ljubi svađu, i tko visoko diže svoja vrata, traži propast.
- ²⁰ Opak srcem ne nalazi sreće, i komu je jezik zao, zapada u nesreću.
- ²¹ Tko rodi bezumna, na tugu mu je; a nije veseo ni otac budale.
- ²² Veselo je srce izvrstan lijek, a neveseo duh suši kosti.
- ²³ Opaki prima dar iz njedara da bi iskrivio putove pravici.
- ²⁴ Razuman ima mudrost pred sobom, a bezumniku su oči na kraj zemlje.
- ²⁵ Briga je ocu bezuman sin i žalost roditeljki svojoj.
- ²⁶ Ne valja kažnjavati pravednika, a nije pravo ni tući odličnike.
- ²⁷ Tko usteže svoje riječi, razumije mudrost, i razuman je čovjek mirna duha.
- ²⁸ I luđak se smatra mudrim kada šuti i razumnim kad susteže svoje usne.

POGLAVLJE 18

- V**lastitij požudi popušta onaj tko zastranjuje, i svađa se usprkos svakom razboru.
- ² Bezumnomu nije mio razum; stalo mu je dati srcu oduška.
- ³ Kad dolazi opačina, dolazi i prezir i bruka sa sramotom.
- ⁴ Duboke su vode riječi iz usta nečijih, izvor mudrosti bujica što se razlijeva.
- ⁵ Ne valja se obazirati na opaku osobu, da se pravedniku nanese nepravda na sudu.
- ⁶ Bezumnikove se usne upuštaju u svađu i njegova usta izazivlju udarce.
- ⁷ Bezumnomu su propast vlastita usta i usne su mu zamka životu.
- ⁸ Klevetnikove su riječi kao poslastice: spuštaju se u dno utrobe.
- ⁹ Tko je nemaran u svom poslu, brat je onomu koji rasipa.
- ¹⁰ Tvrdja je kula ime Jahvino: njemu se pravednik utječe i nalazi utočišta.
- ¹¹ Bogatstvo je bogatašu njegova tvrđava i kao visok zid u mašti njegovoj.
- ¹² Pred slomom se oholi srce čovječje, a pred slavom ide poniznost.
- ¹³ Tko odgovara prije nego što sasluša, na ludost mu je i sramotu.
- ¹⁴ Kad je čovjek bolestan, njegov ga duh podiže, a ubijen duh tko će podići?
- ¹⁵ Razumno srce stječe znanje i uho mudrih traži znanje.
- ¹⁶ Dar čovjeku otvara put i vodi ga pred velikaše.
- ¹⁷ Prvi je pravedan u svojoj parnici, a kad dođe njegov protivnik, opovrgne ga.

- 18 Ždrijeb poravna svađe, pa i među moćnicima odlučuje.
- 19 Uvrijeđen brat jači je od tvrda grada i svađe su kao prijevornice na tvrđavi.
- 20 Svatko siti trbuh plodom usta svojih, nasićuje se rodom usana svojih.
- 21 Smrt i život u vlasti su jeziku, a tko ga miluje, jede od ploda njegova.
- 22 Tko je našao ženu, našao je sreću i stekao milost od Jahve.
- 23 Ponizno moleći govori siromah, a grubo odgovara bogataš.
- 24 Ima prijatelja koji vode u propast, a ima i prijatelja privrženijih od brata.

POGLAVLJE 19

Bolji je siromah koji živi u nedužnosti nego čovjek opakih usana i k tomu bezuman.

- 2 Revnost bez razboritosti nije dobra, i tko brzo hoda, spotiče se.
- 3 Ludost čovjeku kvari život, a srce mu se ljuti na Jahvu!
- 4 Bogatstvo pribavlja mnoge prijatelje, a siromaha i njegov prijatelj ostavlja.
- 5 Lažljiv svjekok ne ostaje bez kazne, i tko širi laži, neće uteći.
- 6 Mnogi laskaju licu odličnikovu i svatko je prijatelj čovjeku darežljivu.
- 7 Na siromaha mrze sva braća njegova, još više se udaljuju od njega prijatelji njegovi: on hlepi za dobrim riječima, ali ih ne nalazi!
- 8 Tko stječe razboritost, ljubi sebe, a tko čuva razum, nalazi sreću.
- 9 Lažljiv svjedok ne ostaje bez kazne, i tko širi laži, propada.
- 10 Ne dolikuje bezumnomu živjeti raskošno, a još manje služi vlast nad knezovima.
- 11 Um čovjeka usteže od srdžbe, a čast mu je oprostiti krivicu.
- 12 Kraljev je gnjev kao rika lavlja, a njegova milost kao rosa bilju.
- 13 Nesreća je ocu svojem bezuman sin, i neprestano prokišnjavanje svađe su ženine.
- 14 Kuća se i bogatstvo baštine od otaca, a od Jahve je žena razumna.
- 15 Lijenost navlači čovjeku dubok san i nemarna duša gladije.
- 16 Tko se drži zapovijedi, čuva život svoj, a tko ne pazi putove svoje, umire.
- 17 Jahvi pozaima tko je siromahu milostiv, i on će mu platiti dobročinstvo.
- 18 Kažnjavaj sina svoga dok ima nade, ali ne idi za tim da ga ubiješ.
- 19 Tko je jarostan, plaća globu, i kad ga štediš, samo uvećavaš njegov gnjev.
- 20 Slušaj savjet i primaj pouku, kako bi naposljetku postao mudar.
- 21 Mnogo je namisli u srcu čovječjem, ali što Jahve naumi, to i bude.
- 22 Dražest je čovjekova u dobroti njegojoj, i bolji je siromah od lažljivca.
- 23 Strah Gospodnji daje život, i tko se njime ispuni, zlo ga ne pohodi.
- 24 Lijenčina umaće ruku u zdjelu, ali je ustima svojim ne prinosi.
- 25 Udari podsmjehivača, i lud se opameti; ukori razumnog, i shvatit će znanje.
- 26 Sin je sramotan i pokvaren tko zlostavlja oca i odgoni majku.
- 27 Prestani, sine moj, slušati naputke koji odvode od riječi spoznaje!
- 28 Nevaljao se svjedok podruguje pravdi i usta opakih gutaju nepravdu.
- 29 Pripravljene su kazne podsmjehivačima i udarci za leđa bezumnika.

POGLAVLJE 20

Vino je podsmjebač, žestoko piće bukač, i tko se njima odaje neće steći mudrosti.

² Kraljev je gnjev kao rika lavlja: tko ga izaziva, griješi protiv sebe samog.

³ Čast je čovjeku ustegnuti se od raspre, a tko je bezuman počinje svađu.

⁴ Lijenčina u jesen ne ore: u doba žetve on traži, i ništa nema.

⁵ Savjet je u srcu čovječjem voda duboka i razuman će je čovjek iscrpsti.

⁶ Mnogi se naziva dobrim čovjekom, ali tko će naći vjerna čovjeka?

⁷ Pravednik hodi u bezazlenosti svojoj: blago sinovima njegovim poslije njega!

⁸ Kralj koji sjedi na stolici sudačkoj istražuje svako zlo svojim očima.

⁹ Tko može reći: "Očistih srce svoje, oprah se od grijeha svoga?"

¹⁰ Dvojaki utezi i dvojaka mjera mrski su Jahvi podjednako.

¹¹ I dijete se poznaje po onome što čini, je li čisto i pravedno djelo njegovo.

¹² I uho koje čuje i oko koje vidi, oboje je Jahve načinio.

¹³ Ne ljubi sna, da ne osiromašiš; otvori oči svoje i nasitit ćeš se kruha.

¹⁴ "Loše, loše", govori kupac, a kad ode, hvali se dobrom kupovinom.

¹⁵ Ima zlata i mnogih bisera, ali su mudre usne najdragocijeniji nakit.

¹⁶ Uzmi haljinu onomu tko je jamčio za drugoga; oplijeni njega umjesto tuđinca.

¹⁷ Sladak je čovjeku kruh prijevare, ali mu se usta poslije napune pijeskom.

¹⁸ Naumi se provode savjetom: zato dobro razmisli pa vodi boj!

¹⁹ Tko okolo kleveće, otkriva tajne: zato se ne miješaj s onim komu su usne uvijek otvorene.

²⁰ Tko kune oca svoga i majku svoju svjetiljka mu se gasi usred tmine.

²¹ Od početka brzo stečeno imanje na koncu nije blagoslovljeno.

²² Nemoj govoriti: "Osvetit ću se za zlo"; čekaj Jahvu, i on će te spasiti.

²³ Mrski su Jahvi dvojaki utezi, i kriva mjera ne valja.

²⁴ Od Jahve su koraci čovječji, i kako da čovjek razumije svoj put?

²⁵ Zamka je čovjeku nesmotreno reći: "Ovo je sveto", a poslije promišljati što je zavjetovao.

²⁶ Mudar kralj umije izlučiti opake i stavlja ih pod točkove.

²⁷ Svjetiljka je Gospodnja duh čovječji: ona istražuje sve do dna utrobe.

²⁸ Dobrota i vjernost čuvaju kralja, jer dobrotom utvrđuje prijestol svoj.

²⁹ Ljepota je mladićima njihova snaga, a starcima je ures sijeda kosa.

³⁰ Krvave masnice očiste zlo i udarci pročiste odaje utrobe.

POGLAVLJE 21

Kraljevo je srce u ruci Jahve kao voda tekućica; vodi ga kuda god hoće.

² Svaki je put čovjeku pravedan u vlastitim očima, a Jahve ispituje srca.

³ Da se vrši pravda i čini pravo, draže je Jahvi nego žrtva.

⁴ Ponosite oči i oholo srce i svjetiljka opakih - to je grijeh.

⁵ Namisli marljivoga samo su na korist, a nagloga samo na siromaštvo.

⁶ Blago stečeno jezikom lažljivim nestalna je ispraznost onih koji traže smrt.

⁷ Opake će odnijeti nasilje njihovo jer ne žele činiti pravice.

⁸ Zapleten je put zločinca, a pravo je djelo čista čovjeka.

- ⁹ Bolje je živjeti pod rubom krova nego u zajedničkoj kući sa ženom svadljivom.
- ¹⁰ Duša opakoga želi zlo: u njega nema samilosti ni za bližnjega.
- ¹¹ Kad se podsmjevač kazni, neiskusani postaje mudar, a mudri iz pouke crpe znanje.
- ¹² Na kuću opakoga pazi Svepravedni i opake strovaljuje u nesreću.
- ¹³ Tko zatvori uho svoje pred vikom siromaha, i sam će vikati, ali ga neće nitko uslišati.
- ¹⁴ Potajan dar utišava srdžbu, a poklon ispod ruke i žestoku jarost.
- ¹⁵ Sud pravičan radost je pravedniku a užas zločincima.
- ¹⁶ Čovjek koji skreće s puta razbora počivat će u zboru mrtvačkom.
- ¹⁷ Tko ljubi veselje, postaje siromah, i tko ljubi vino i mirisno ulje, ne obogati se.
- ¹⁸ Opak čovjek otkup je za pravednika, i bezbožnik stupa na mjesto pravednog.
- ¹⁹ Bolje je živjeti u pustinji nego sa ženom svadljivom i gnjevljivom.
- ²⁰ Krasno je blago i ulje u stanu mudroga, a bezuman ih čovjek rasipa.
- ²¹ Tko teži za pravdom i dobrohotnošću, nalazi život i čast.
- ²² Mudrac nadvladava i grad pun ratnika i krši silu u koju su se uzdali.
- ²³ Tko čuva usta i jezik svoj, čuva sebe od nevolje.
- ²⁴ Drzovitom i oholici ime je "podsmjevač"; on sve radi s prekomjernom drskošću.
- ²⁵ Lijenčinu ubija želja njegova jer mu ruke bježe od posla.
- ²⁶ Opak po cio dan živo želi, a pravednik daje i ne škrtari.
- ²⁷ Mrska je žrtva opakih, osobito kad se požudno prinosi.
- ²⁸ Lažljiv svjedok propada, a čovjek koji sluša, opet će govoriti.
- ²⁹ Opaki pokazuju drsko lice, a poštenjak učvršćuje put svoj.
- ³⁰ Nema mudrosti i nema razuma i nema savjeta protiv Jahve.
- ³¹ Konj se oprema za dan boja, ali Jahve daje pobjedu.

POGLAVLJE 22

Dobro je ime bolje od velika bogatstva, i bolja je naklonost od srebra i zlata.

- ² Bogataš se i siromah sreću: obojicu ih Jahve stvori.
- ³ Pametan čovjek vidi zlo i skriva se, a glupaci idu bezbrižno i trpe kaznu.
- ⁴ Nagrada je poniznosti strah Gospodnji, bogatstvo, čast i život.
- ⁵ Trnje i zamke su na putu varalici: tko čuva život svoj, daleko je od oboga.
- ⁶ Upućuj dijete prema njegovu putu, pa kad i ostari, neće odstupiti od njega.
- ⁷ Bogataš vlada nad siromasima, a dužnik je sluga vjerovniku.
- ⁸ Tko sije nepravdu, žanje nesreću, i šiba njegova gnjeva udarit će njega samog.
- ⁹ Milostivo se oko blagoslivlje, jer daje od svog kruha siromahu.
- ¹⁰ Otjeraj podsmjevača i prestat će svađe i nestat će nesloga i pogrda.
- ¹¹ Jahve ljubi čisto srce, i tko je ljubeznih usana, kralj mu je prijatelj.
- ¹² Pogled Jahvin čuva znanje, Jahve pomućuje riječi bezbožnika.
- ¹³ Lijenčina veli: "Lav je vani, nasred trga poginuo bih."
- ¹⁴ Duboka jama usta su preljubnice, i na koga se Jahve srdi, pada onamo.
- ¹⁵ Ludost prijanja uza srce djetinje: šiba pouke otklanja je od njega.
- ¹⁶ Tko tlači siromaha, taj mu koristi; tko daje bogatašu, samo mu šteti.
- ¹⁷ Riječi mudraca: Prigni uho svoje i čuj riječi moje i upravi svoje srce mojem znanju,

- 18 jer milina je ako ih čuvaš u nutrini svojoj, i kad ti budu sve spremne na usnama tvojim.
- 19 Da bi uzdanje tvoje bilo u Jahvi, upućujem danas i tebe.
- 20 Napisah ti trideset što savjeta što pouka
- 21 da te poučim riječima istine, da uzmogneš pouzdanim riječima odgovoriti onomu tko te zapita.
- 22 Nemoj pljačkati siromaha zato što je siromah i ne gazi ubogoga na sudu.
- 23 Jer će Jahve parbiti parbu njihovu i otet će život onima koji ga njima otimlju.
- 24 Ne druži se sa srditim i ne idi s čovjekom jedljivim
- 25 da se ne bi privikao na staze njegove i namjestio zamku duši svojoj.
- 26 Ne budi među onima koji daju ruku, koji jamče za dugove:
- 27 ako nemaš čime nadoknaditi, zašto da ti oduzmu i postelju ispod tebe?
- 28 Ne pomiči prastare međe koju su postavili oci tvoji.
- 29 Jesi li vidio čovjeka vična poslu svom: takav ima pristup kraljevima i ne služi prostacima.

POGLAVLJE 23

- K**ad sjedneš blagovati s moćnikom. dobro pazi što je pred tobom;
- 2 stavljaš nož sebi pod grlo ako si proždrljivac;
- 3 ne poželi slastica njegovih jer su jelo prijekovno.
- 4 Ne trudi se stjecati bogatstvo; okani se takve misli;
- 5 usmjeriš li oči prema njemu, njega već nema jer načini sebi krila kao orao i odleti u nebo.
- 6 Ne jedi jela zavidnikova, ne čezni za slasticama njegovim,
- 7 jer on je onakav kako u sebi misli: "Jedi i pij", veli ti, ali mu srce nije s tobom.
- 8 Zalogaj koji si pojeo izbljuvat ćeš, uzalud ćeš prosut' svoje ljupke riječi.
- 9 Pred bezumnikom nemoj govoriti jer prezire tvoje umne riječi.
- 10 Ne pomiči prastare međe i ne prodiri u polje siročadi,
- 11 jer je moćan njihov osvetnik: branit će njihovo pravo protiv tebe.
- 12 Obrati pouci srce svoje i uho svoje riječima mudrim.
- 13 Ne uskraćuj djetetu opomene, jer, udariš li ga šibom, neće umrijeti:
- 14 biješ ga šibom, ali mu dušu iz Podzemlja izbavljaš.
- 15 Sine moj, kad ti je mudro srce, i ja se od srca veselim;
- 16 i kliče sva nutrina moja kad ti usne govore što je pravo.
- 17 Neka ti srce ne zavidi grešnicima, nego neka ti uvijek bude u strahu Gospodnjem,
- 18 jer imat ćeš budućnost i tvoja nada neće propasti.
- 19 Slušaj, sine moj, i mudar budi i ravnim putem vodi srce svoje.
- 20 Ne druži se s vinopijama ni sa žderačima mesa,
- 21 jer pijanica i izjelica osiromaše i pospanac se oblači u krpe.
- 22 Slušaj svoga oca, svoga roditelja, i ne prezri majku kad ostari.
- 23 Pribavi istinu i ne prodaji je, steci mudrost, pouku i razbor.
- 24 Radovat će se otac pravednikov, i roditelj će se mudroga veseliti.
- 25 Neka se veseli otac tvoj i majka tvoja, i neka se raduje roditeljka tvoja.
- 26 Daj mi, sine moj, srce svoje, i neka oči tvoje raduju putovi moji.

- 27 Jer bludnica je jama duboka i tuđinka tijesan zdenac.
- 28 Ona i vreba u zasjedi kao lupež i uvećava broj bezbožnika među ljudima.
- 29 Komu: ah? komu: jao? komu: svađe? komu: uzdasi? komu: rane nizašto? komu: zamućene oči?
- 30 Onima što kasno sjede kod vina, koji su došli kušati vino začinjeno.
- 31 Ne gledaj na vino kad rujno iskri, kad se u čaši svjetlucavo prelijeva: pije se tako glatko,
- 32 a na kraju ujeda kao zmija i žaca kao guja ljutica.
- 33 Oči će ti gledati tlapnje i srce govoriti ludosti.
- 34 I bit će ti kao da ležiš na pučini morskoj ili kao da ležiš navrh jarbola.
- 35 "Izbiše me, ali me ne zabolje; istukoše me, ali ne osjetih; kad se otrijeznim, još ću tražiti."

POGLAVLJE 24

Ne zavidi opakim ljudima niti želi da budeš s njima.

- 2 Jer im srce smišlja nasilje i usne govore o nedjelu.
- 3 Mudročću se zida kuća i razborom utvrđuje,
- 4 i po znanju se pune klijeti svakim blagom dragocjenim i ljupkim.
- 5 Bolji je mudar od jakoga i čovjek razuman od silne ljudine.
- 6 Jer s promišljanjem se ide u boj i pobjeda je u mnoštvu savjetnika.
- 7 Previsoka je bezumnomu mudrost: zato na sudu ne otvara usta svojih!
- 8 Tko smišlja zlo zove se učitelj podmukli.
- 9 Ludost samo grijeh snuje, i podrugljivac je mrzak ljudima.
- 10 Kloneš li u dan bijede, bijedna je tvoja snaga.
- 11 Izbavi one koje vode u smrt; i spasavaj one koji posrćući idu na stratište.
- 12 Ako kažeš: "Nismo za to znali", ne razumije li onaj koji ispituje srca? I ne znade li onaj koji ti čuva dušu? I ne plaća li on svakomu po njegovim djelima?
- 13 Jedi med, sine moj, jer je dobar, i saće je slatko nepcu tvome.
- 14 Takva je, znaj, i mudrost tvojoj duši: ako je nađeš, našao si budućnost i nada tvoja neće propasti.
- 15 Ne postavljaš, opaki, zasjede stanu pravednikovu, ne čini nasilja boravištu njegovu;
- 16 jer padne li pravednik i sedam puta, on ustaje, a opaki propadaju u nesreći.
- 17 Ne veseli se kad padne neprijatelj tvoj i ne kliči srcem kada on posrće,
- 18 da ne bi vidio Jahve i za zlo uzeo i obratio srdžbu svoju od njega.
- 19 Nemoj se srditi zbog zločinaca, nemoj zavidjeti opakima,
- 20 jer zao čovjek nema budućnosti, svjetiljka opakih gasi se.
- 21 Boj se Jahve, sine moj, i kralja: i ne buni se ni protiv jednoga ni protiv drugoga.
- 22 Jer iznenada provaljuje nesreća njihova i tko zna kad će doći propast njihova.
- 23 I ovo je od mudraca: Ne valja biti pristran na sudu.
- 24 Tko opakomu veli: "Pravedan si", proklinju ga narodi i kunu puci;
- 25 a oni koji ga ukore nalaze zadovoljstvo, i na njih dolazi blagoslov sreće.
- 26 U usta ljubi tko odgovara pošteno.
- 27 Svrši svoj posao vani i uredi svoje polje, potom i kuću svoju zidaj.

- ²⁸ Ne svjedoči lažno na bližnjega svoga: zar ćeš varati usnama svojim?
- ²⁹ Ne reci: "Kako je on meni učinio, tako ću i ja njemu; platit ću tom čovjeku po djelu njegovu!"
- ³⁰ Prolazio sam mimo polje nekog lijenčine i mimo vinograd nekog luđaka,
- ³¹ i gle, sve bijaše zaraslo u koprive, i sve pokrio čkalj, i kamena ograda porušena.
- ³² Vidjeh to i pohranih u srcu, promotrih i uzeh pouku:
- ³³ "Još malo odspavaj, još malo odrijemaj, još malo podvij ruke za počinak,
- ³⁴ i doći će tvoje siromaštvo kao skitač i oskudica kao oružanik!"

POGLAVLJE 25

- I** ovo su mudre izreke Salomonove; sabrali ih ljudi Ezekije, kralja judejskog.
- ² Slava je Božja sakrivati stvar, a slava kraljevska istraživati je.
- ³ Neistražljivo je nebo u visinu, zemlja u dubinu i srce kraljevsko.
- ⁴ Ukloni trosku od srebra, i uspjeh će posao zlataru.
- ⁵ Ukloni opakoga ispred kralja, i utvrdit će se pravicom prijestol njegov.
- ⁶ Ne veličaj se pred kraljem i ne sjedaj na mjesto velikaško,
- ⁷ jer je bolje da ti se kaže: "Popni se gore" nego da te ponize pred odličnikom.
- ⁸ Što su ti oči vidjele ne iznosi prebrzo na raspru; jer što ćeš učiniti na koncu kad te opovrgne bližnji tvoj?
- ⁹ Kad si u parbi s bližnjim svojim, ne otkrivaj tuđe tajne,
- ¹⁰ da te ne izgrdi tko čuje i da ti se kleveta ne vrati.
- ¹¹ Riječi kazane u pravo vrijeme zlatne su jabuke u srebrnim posudama.
- ¹² Mudrac koji kori uhu je poslušnu zlatan prsten i ogrlica od tanka zlata.
- ¹³ Vjeran je glasnik onomu tko ga šalje kao ledena studen u doba žetve: on krijepi dušu svoga gospodara.
- ¹⁴ Tko se diči lažljivim darom, on je kao oblak i vjetar bez kiše.
- ¹⁵ Strpljivošću se ublažava sudac, mek jezik i kosti lomi.
- ¹⁶ Kad naiđeš na med, jedi umjereno, kako se ne bi prejeo i pojedeno izbljuvao.
- ¹⁷ Rijetko zalazi u kuću bližnjega svoga, da te se ne zasiti i ne zamrzi na te.
- ¹⁸ Čovjek koji svjedoči lažno na bližnjega svoga on je kao bojni malj i mač i oštra strijela.
- ¹⁹ Uzdanje u bezbožnika na dan nevolje - krnjav je zub i noga klecava.
- ²⁰ Kao onaj koji skida haljinu u zimski dan ili ocat lije na ranu, takav je onaj tko pjeva pjesmu turobnu srcu.
- ²¹ Ako je gladan neprijatelj tvoj, nahrani ga kruhom, i ako je žedan, napoji ga vodom.
- ²² Jer mu zgrćeš ugljevlje na glavu i Jahve će ti platiti.
- ²³ Sjeverni vjetar donosi dažd, a himben jezik srdito lice.
- ²⁴ Bolje je stanovati pod rubom krova nego u zajedničkoj kući sa ženom svadljivom.
- ²⁵ Kao studena voda žednu grlu, takva je dobra vijest iz zemlje daleke.
- ²⁶ Kao zatrpan izvor i vrelo zamućeno, takav je pravednik koji kleca pred opakim.
- ²⁷ Jest i mnogo meda nije dobro niti tražiti pretjerane časti.
- ²⁸ Grad razvaljen i bez zidova - takav je čovjek koji nema vlasti nad sobom.

POGLAVLJE 26

Kao snijeg ljeti ili kiša o žetvi, tako pristaju počasti bezumnomu.

² Kao vrabac kad prhne i lastavica kad odleti, tako se i bezrazložna kletva ne ispunja.

³ Bič konju, uzda magarcu, a šiba leđima bezumnika.

⁴ Ne odgovaraj bezumniku po njegovoj ludosti, da mu i sam ne postaneš jednak.

⁵ Odgovori bezumniku po ludosti njegovoj, da se ne bi učinio sam sebi mudar.

⁶ Odsijeca noge sebi i gorčinu pije tko po bezumnom poruke šalje.

⁷ Klecava bedra u hromoga - mudra je izreka u ustima bezumničkim.

⁸ Kamen za pračku vezuje tko bezumnom iskazuje čast.

⁹ Trnovita grana u ruci pijanice: mudra izreka u ustima bezumnika.

¹⁰ Strijelac koji ranjava sve prolaznike: takav je onaj tko unajmljuje bezumnika.

¹¹ Bezumnik se vraća svojoj ludosti kao što se pas vraća na svoju bljuvotinu.

¹² Vidiš li čovjeka koji se sam sebi mudrim čini? Znaj, i od bezumnika ima više nade nego od njega!

¹³ Lijenčina veli: "Zvijer je na putu, i lav je na ulicama."

¹⁴ Kao što se vrata okreću na stožerima svojim, tako i lijenčina na postelji svojoj.

¹⁵ Lijenčina umače ruku u zdjelu, ali je ne može prinijeti ustima.

¹⁶ Lijenčina se čini sebi mudrijim od sedmorice koji umno odgovaraju.

¹⁷ Psa za uši hvata tko se, u prolazu, umiješa u raspru koja ga se ne tiče.

¹⁸ Kao bjesomučnik koji baca zublje, strelice i sije smrt,

¹⁹ takav je čovjek koji vara bližnjega svoga i veli: "Samo se našalih."

²⁰ Kad nestane drva, oganj se gasi, i kad više nema klevetnika, prestaje svađa.

²¹ Ugljen je za žeravnicu i drvo za oganj, a svadljivac da raspaljuje svađu.

²² Klevetnikove su riječi kao slastice: spuštaju se u dno utrobe.

²³ Srebrna gleđa preko zemljana suđa: laskave usne i opako srce.

²⁴ Mrzitelj hini usnama svojim, a u sebi nosi prijevaru;

²⁵ ne vjeruj mu kad ljupkim glasom govori, jer u srcu mu je sedam grdila;

²⁶ ako himbom skriva mržnju, njegova će se opačina otkriti na zboru.

²⁷ Tko jamu kopa, sam u nju pada, i tko kamen valja, na njega se prevaljuje.

²⁸ Lažljiv jezik mrzi svoje žrtve, laskava usta propast spremaju.

POGLAVLJE 27

Ne hvali se danom sutrašnjim jer ne znaš što danas može donijeti.

² Neka te hvali drugi, a ne tvoja usta, tuđinac, a ne tvoje usne.

³ Težak je kamen i pijesak je težak, ali je od obojega teži bezumnikov bijes.

⁴ Jarost je okrutna i srdžba žestoka a tko će odoljeti ljubomoru?

⁵ Bolji je javni ukor nego lažna ljubav.

⁶ Čestiti su udarci prijateljevi, a lažni poljupci neprijateljevi.

⁷ Sito grlo prezire i med samotok, a gladnu je i sve gorko - slatko.

⁸ Kao ptica daleko od gnijezda svog, takav je čovjek daleko od svojeg zavičaja.

⁹ Kao što ulje i kad vesele srce, tako i slatkoća prijateljstva tješi dušu.

- ¹⁰ Ne ostavljaj prijatelja svoga ni prijatelja očeva i ne dolazi u kuću bratovu kad si u nesreći; bolji je susjed blizu nego brat daleko.
- ¹¹ Budi mudar, sine moj, i obraduj mi srce da mogu odgovoriti onome koji me grdi.
- ¹² Pametan čovjek opazi zlo i skriva se, a glupaci idu bezbrižno i trpe kaznu.
- ¹³ Uzmi haljinu onomu tko je jamčio za drugoga i oplijeni ga mjesto tuđinca.
- ¹⁴ Tko pozdravlja svoga prijatelja naglas, a rano ujutro, prima mu se blagoslov za kletvu.
- ¹⁵ Streha što prokišnjava za žestoke kiše i svadljiva žena - jedno su te isto.
- ¹⁶ Tko nju zaustavlja, zaustavlja vjetar i desnicom hvata ulje.
- ¹⁷ Željezo se željezom oštiri i čovjek oštiri jedan drugoga.
- ¹⁸ Tko čuva smokvu, jede od njena ploda, i tko čuva svoga gospodara, poštiva se.
- ¹⁹ Kao što se u vodi različito odražava lice od lica, tako i u srcu čovjek od čovjeka.
- ²⁰ Carstvo Smrti i Propast ne mogu se zasititi, tako ni oči čovječje.
- ²¹ Taljika je za srebro i peć za zlato, a čovjek se poznaje po ustima koja ga hvale.
- ²² Da bezumnika stučeš tučkom u stupi, ne bi ga ostavila ludost njegova.
- ²³ Brižno pazi na stoku svoju i srcem se brini o stadima,
- ²⁴ jer blago ne traje dugo; i baštini li se kruna od koljena do koljena?
- ²⁵ Kad trava nikne i zelen se pokaže i bilje se kupi planinsko,
- ²⁶ tad su ti janjci za odijelo i jarci za kupovinu polja;
- ²⁷ tad imaš izobilje kozjega mlijeka sebi za jelo, i za hranu kući svojoj i za prehranu sluškinjama svojim.

POGLAVLJE 28

- O**paki bježe i kad ih nitko ne progoni, a pravednici su neustrašivi kao mladi lav.
- ² Kad se u zemlji griješi, mnogi su joj knezovi, a s čovjekom razumnim i umnim uprava je postojana.
- ³ Čovjek opak koji tlači ubogoga - kiša je razorna poslije koje kruha nema.
- ⁴ Koji zapuštaju Zakon, veličaju opake, a koji se drže Zakona, protive im se.
- ⁵ Zli ljudi ne razumiju pravice, a koji traže Jahvu, razumiju sve.
- ⁶ Bolji je siromah koji živi bezazleno nego bogataš koji kroči krivim putem.
- ⁷ Tko se drži Zakona, razuman je sin, a tko se druži s izbjeglicama, sramoti oca svoga.
- ⁸ Tko umnožava bogatstvo svoje lihvom i pridom, skuplja ga onomu tko je milostiv ubogima.
- ⁹ Tko uklanja uho svoje da ne sluša Zakona, i molitva je njegova mrska.
- ¹⁰ Tko zavodi poštene na put zao, past će u jamu svoju, a poštene će baštiniti sreću.
- ¹¹ Bogat se čovjek čini sebi mudrim, ali će ga razuman siromah raskrinkati.
- ¹² Velika je slava kad se raduju pravednici, a kad se dižu opaki, ljudi se kriju.
- ¹³ Tko skriva svoje grijehe, nema sreće, a tko ih ispovijeda i odriče ih se, milost nalazi.
- ¹⁴ Blago čovjeku uvijek bojaznu, jer čovjek okorjela srca zapada u nesreću.
- ¹⁵ Lav koji riče i gladan medvjed: takav je opak vladalac siromašnu narodu.
- ¹⁶ Nerazuman knez čini mnoga nasilja, a koji mrzi lakomost, dugo živi.
- ¹⁷ Onaj koga tišti krvna krivica, do groba bježi: ne zaustavljajte ga.
- ¹⁸ Spasava se tko živi pravedno, tko se koleba između dva puta, propada na jednom od njih.

- 19 Tko obrađuje svoju zemlju, nasitit će se kruha, a tko trči za tlapnjama, nasitit će se siromaštva.
- 20 Čestit čovjek stječe blagoslov, a tko hrli za bogatstvom, ne ostaje bez kazne.
- 21 Ne valja biti pristran na sudu, jer i za zalogaj kruha čovjek čini zlo.
- 22 Pohlepnik hrli za bogatstvom, a ne zna da će ga stići oskudica.
- 23 Tko kori čovjeka, nalazi poslije veću milost nego onaj koji laska jezikom.
- 24 Tko pljačka oca svoga i majku svoju i veli: "Nije grijeh", drug je razbojniku.
- 25 Lakomac zameće svađu, a tko se uzda u Jahvu, uspjat će.
- 26 Bezuman je tko se uzda u svoje srce, a spasava se tko živi mudro.
- 27 Tko daje siromahu, ne trpi oskudicu; a tko odvraća oči svoje, bit će proklet.
- 28 Kad se dižu opaki, ljudi se kriju, a kad propadaju, tad se množe pravednici.

POGLAVLJE 29

- Čovjek koji, po opomeni, ostaje tvrdoglav, u tren će se slomiti, i neće mu biti spasa.
- 2 Narod se veseli kad se množe pravednici, a puk uzdiše kad zavlada opaki.
- 3 Čovjek koji ljubi mudrost, veseli oca svoga, a koji se druži s bludnicama, rasipa imetak.
- 4 Kralj pravicom održava državu, a ruši je čovjek koji nameće daće.
- 5 Čovjek koji laska bližnjemu svome razapinje mrežu stopama njegovim.
- 6 U grijehu je zamka zlu čovjeku, a pravednik likuje i veseli se.
- 7 Pravednik razumije pravo malenih, a opaki ne shvaća spoznaju.
- 8 Podsmjevači uzbunjuju grad, a mudri stišavaju srdžbu.
- 9 Kad se mudrac parbi s bezumnikom, il' se srdio, il' se smijao, svejednako mira nema.
- 10 Krvopije mrze poštenoga, a pravednici mu se za život brinu.
- 11 Bezumnik izlijeva sav svoj gnjev, a mudrac susteže svoju srdžbu.
- 12 Ako vladalac posluša riječ lažljivu, sve mu slugе postaju opake.
- 13 Siromah se i gulikoža susreću: Jahve obojici prosvjetljuje oči.
- 14 Kralj koji sudi siromasima po istini ima prijesto čvrst dovijeka.
- 15 Šiba i ukor podaruju mudrost, a razuzdan mladić sramoti majku svoju.
- 16 Kad se množe opaki, množi se i grijeh, ali pravednici promatraju propast njihovu.
- 17 Ukori sina svoga, i zadovoljit će te i dati radost duši tvojoj.
- 18 Kad objave nema, narod se razuzda, a blago onome tko se drži Zakona!
- 19 Samim se riječima sluga ne popravlja, jer se ne pokorava iako umom shvaća.
- 20 Jesi li vidio čovjeka brza na riječima? I bezumnik ima više nade nego on.
- 21 Tko mazi slugu svoga od djetinjstva bit će mu poslije neposlušan.
- 22 Gnjevljiv čovjek zameće svađu, a naprasit čovjek počini mnoge grijehe.
- 23 Oholost ponizuje čovjeka, a ponizan duhom postiže časti.
- 24 Tko s lupežom plijen dijeli, mrzi sebe samog: čuje proklinjanje i ništa ne otkriva.
- 25 Strah čovjeku postavlja zamku, a tko se uzda u Jahvu, nalazi okrilje.
- 26 Mnogi traže milost vladaočevu, ali Jahve dijeli pravdu svakome.
- 27 Nepravednik je mrzak pravednicima, a pravednik je mrzak opakima.

POGLAVLJE 30

Riječi Agura, sina Jakeova, iz Mase; proročanstvo njegovo za Itiela, za Itiela i Ukala.

² Da, preglup sam da bih bio čovjek i nemam razbora čovječjeg.

³ Ne stekoh mudrosti i ne poznajem znanosti svetih!

⁴ Tko uzađe na nebo i siđe? Tko uhvati vjetar u šake svoje? Tko sabra vode u plašt svoj? Tko postavi krajeve zemaljske? Kako se zove i kako mu se zove sin? Znaš li?

⁵ Svaka je Božja riječ prokušana, štit onima koji se u nj uzdaju.

⁶ Ne dodaj ništa njegovim riječima, da te ne prekori i ne smatra lažljivim.

⁷ Za dvoje te molim, ne uskrati mi, dok ne umrem:

⁸ udalji od mene licemjernu i lažnu riječ; ne daj mi siromaštva ni bogatstva: hrani me kruhom mojim dostatnim;

⁹ inače bih, presitivši se, zatajio tebe i rekao: "Tko je Jahve?" Ili bih, osiromašivši, krao i oskvrnio ime Boga svojega.

¹⁰ Ne klevetaj slugu gospodaru njegovu, jer bi te mogao kleti i ti morao okajati.

¹¹ Ima izrod koji kune oca svoga i ne blagoslivlje majke svoje!

¹² Izrod koji za se misli da je čist, a od kala svojeg nije opran!

¹³ Izrod uznositih očiju koji visoko diže svoje trepavice!

¹⁴ Izrod komu su zubi mačevi i očnjaci noževi da proždiru nesretnike na zemlji i siromahe među ljudima!

¹⁵ Pijavica ima dvije kćeri: "Daj! Daj!" Postoje tri stvari nezasitne i četiri koje ne kažu: "Dosta!"

¹⁶ Carstvo smrti, jalova utroba, zemlja nikad gasna vode i vatra koja nikad ne kaže: "Dosta!"

¹⁷ Oko koje se ruga ocu i odriče posluh majci isključivat će potočni gavrani i izjesti mladi orlovi.

¹⁸ Troje mi je nedokučivo, a četvrto ne razumijem:

¹⁹ put orlov po nebu, put zmijin po stijeni, put lađin posred mora i put muškarčev djevojci.

²⁰ Takav je put preljubnice: najede se, obriše usta i veli: "Nisam sagriješila."

²¹ Od troga se zemlja ljulja, a četvrtoga ne može podnijeti:

²² od roba kad postane kralj i kad se prostak kruha nasiti,

²³ od puštenice kad se uda i sluškinje kad istisne svoju gospodaricu.

²⁴ Četvero je maleno na zemlji, ali mudrije od mudraca:

²⁵ mravi, nejak stvorovi, koji sebi ljeti spremaju hranu;

²⁶ jazavci, stvorovi bez moći, što u stijeni grade sebi stan;

²⁷ skakavci, koji nemaju kralja, a svi idu u poretku;

²⁸ gušter, što se rukama hvata, a prodire u kraljevske palače.

²⁹ Troje ima lijep korak, a četvero lijepo hodi:

³⁰ lav, junak među zvijerima, koji ni pred kim ne uzmiče;

³¹ pijetao što se odvažno šeće među kokošima; jarac koji vodi stado; i kralj sa svojom vojskom.

³² Ako si ludovao oholeći se ili to svjesno činio, stavi ruku na usta.

³³ Kad se mlijeko metĀe, izlazi maslac; kad se nos pritisne, poteče krv; kad se srdžba potisne, dobiva se spor.

Riječ Lemuela, kralja Mase, kojima ga je učila majka njegova.

- ² Ne, sine moj! Ne, sine srca mog! Ne, sine zavjeta mojih!
- ³ Ne daj snage svoje ženama ni putova svojih zatiračima kraljeva.
- ⁴ Nije za kraljeve, Lemuele, ne pristaje kraljevima vino piti, ni glavarima piće opojno,
- ⁵ da u piću ne zaborave zakona i prevrnu pravo nevoljnicima.
- ⁶ Dajte žestoko piće onomu koji će propasti i vino čovjeku komu je gorčina u duši:
- ⁷ on će piti i zaboraviti svoju bijedu i neće se više sjećati svoje nevolje.
- ⁸ Otvaraj usta svoja za nijemoga i za pravo sviju nesretnika što propadaju.
- ⁹ Otvaraj usta svoja, sudi pravedno i pribavi pravo siromahu i nevoljniku.
- ¹⁰ Tko će naći ženu vrsnu? Više vrijedi ona nego biserje.
- ¹¹ Muževljevo se srce uzda u nju i blagom neće oskudijevati.
- ¹² Ona mu čini dobro, a ne zlo, u sve dane vijeka svojeg.
- ¹³ Pribavlja vunu i lan i vješto radi rukama marnim.
- ¹⁴ Ona je kao lađa trgovačka: izdaleka donosi kruh svoj.
- ¹⁵ Još za noći ona ustaje, hrani svoje ukućane i određuje posao sluškinjama svojim.
- ¹⁶ Opazi li polje, kupi ga; plodom svojih ruku sadi vinograd.
- ¹⁷ Opasuje snagom bedra svoja i živo miče rukama.
- ¹⁸ Vidi kako joj posao napreduje: noću joj se ne gasi svjetiljka.
- ¹⁹ Rukama se maša preslice i prstima drži vreteno.
- ²⁰ Siromahu dlan svoj otvara, ruke pruža nevoljnicima.
- ²¹ Ne boji se snijega za svoje ukućane, jer sva čeljad ima po dvoje haljine.
- ²² Sama sebi šije pokrivače, odijeva se lanom i purpustom.
- ²³ Muž joj je slavan na Vratima, gdje sjedi sa starješinama zemaljskim.
- ²⁴ Platno tka i prodaje ga i pojase daje trgovcu.
- ²⁵ Odjevena je snagom i dostojanstvom, pa se smije danu budućem.
- ²⁶ Svoja usta mudro otvara i pobožan joj je nauk na jeziku.
- ²⁷ Na vladanje pazi ukućana i ne jede kruha besposlice.
- ²⁸ Sinovi njezini podižu se i sretnom je nazivaju, i muž njezin hvali je:
- ²⁹ "Mnoge su žene bile vrsne, ali ti ih sve nadmašuješ."
- ³⁰ Lažna je ljupkost, tašta je ljepota: žena sa strahom Gospodnjim zaslužuje hvalu.
- ³¹ Plod joj dajte ruku njezinih i neka je na Vratima hvale djela njezina!

For other languages please go to www.wordproject.org